

Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Tarama Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Tarama Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16357>

Özet

Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Tarama Ölçeği (ABFA-TÖ), orijinal adı Family Nutrition and Physical Activity Screening Tool (FNPA-ST) olan araçın Türkçe'ye adaptasyonudur. Ölçek, ailelerin beslenme alışkanlıkları ve fiziksel aktivite düzeylerine ilişkin davranışları ve çevresel faktörlerini hızlı ve etkili bir şekilde taramayı amaçlamaktadır. Uyarılma çalışması, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu ve psikometrik özelliklerinin geçerliliğini ve güvenilirliğini göstermiştir.

Ölçek, toplam 20 maddeden oluşmakta olup, ailelerin bu davranışları ne sıklıkla sergilediğini belirlemek üzere dörtlü Likert tipinde derecelendirilmektedir. Ölçeğin psikometrik özellikleri, akademisyen görüşlerine dayalı içerik geçerliliği, açıklanabilirlik ve doğrulayıcı faktör analizleri ile yapı geçerliliği ve test-tekrar test yöntemi ile güvenilirlik analizleri sonucunda doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Aile Beslenmesi, Fiziksel Aktivite, Tarama Ölçeği, Uyarılma, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Özellikler, Yaşam Tarzı.

Yazarlar

Ekici, E., İksiz, H., Ankaralı, H., Manav, G., Colak, M., Kozan, E. H.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, aile ortamında beslenme ve fiziksel aktiviteye ilişkin riskli veya destekleyici davranışları tespit etmek için hızlı ve pratik bir tarama aracı sağlamaktır. Türk popülasyonunda kullanıma sunulan bu uyarılma, özellikle halk sağlığı uzmanları ve araştırmacıları için aile sağlığını değerlendirilmede önemli bir rol oynamaktadır.

Bu araç, ailelerin beslenme kalitesini ve fiziksel aktivite katılımını etkileyen alışkanlıkları sistematik olarak ölçerek, gelecekteki müdahale programlarının hedeflenmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ölçeğin dörtlü Likert yapısı, yanıtlara davranış sıklığı hakkında net bir geri bildirim sunma kolaylığı sağlamaktadır.

Yapı

Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Tarama Ölçeği, ailelerin sağlıklı yaşam tarzı davranışlarını destekleme düzeyini ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Ölçek, muhtemelen beslenme alışkanlıkları (örneğin, meyve/sebze tüketimi, fast food kullanımı) ve fiziksel aktivite düzeyleri (örneğin, ekran süresi, egzersiz sıklığı) gibi temel alt boyutları içermektedir.

Ölçek maddeleri, aile ortamında paylaşılan ve bireylerin sağlıklı davranışları etkileyen çevresel ve davranışsal faktörlere odaklanmaktadır. Bu yapı, aile düzeyindeki sağlıklı kararların bireysel sağlık sonuçları üzerindeki etkisini incelemek için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, hem içerik hem de yapı geçerliği üzerine yoğunlaşmıştır. İçerik geçerliğinin değerlendirilmesi, ilgili alanda uzman akademisyenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Akademisyenler, her bir maddenin aile beslenme ve fiziksel aktivitesini ölçme yeterliliğini ve anlaşılabilirliğini 1 ("uygun değil") ile 4 ("çok uygun") arasında değişen puanlarla değerlendirmiştir.

Yapı geçerliğini belirlemek amacıyla ise istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Madde-faktör ilişkilerinin belirlenmesi için açıklayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. Ayrıca, maddelerin ve alt boyutların ölçeğin özgün yapısına ne ölçüde temsil ettiğini doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) hesaplanmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik yapısının Türk örnekleminde de tutarlı olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin zaman içindeki değişmezliğini (istikrarlılığı) değerlendirmek için aralıklı test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde elde edilen Intraclass correlation coefficient (ICC) katsayıları 0.422 ile 0.925 arasında değişmektedir. Bu geniş aralık, ölçeğin maddelerinin orta düzeyden çok yüksek düzeye kadar test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğunu işaret etmektedir.

Çıktı tutarlılığı analizi sonucunda, ölçeğin genel iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa katsayısı 0.724 olarak bulunmuştur. Bu değer, sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir bir düzeyde olup, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçeğin yapı geçerliğinin temelini oluşturmuştur. Başlangıçta, madde-faktör ilişkilerini keşfetmek ve potansiyel alt boyutları belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA) gerçekleştirilmiştir. AFA, ölçeğin maddelerinin hangi faktörler altında toplandığını ortaya koymuştur.

Ardından, ölçeğin Türk versiyonunun orijinal yapıyı koruyup korumadığını kontrol etmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, maddelerin ve alt boyutların ölçeğin özgün yapısına başarıyla bir şekilde açıklandığını ve modelin veri ile uyumlu olduğunu göstermiştir, bu da ölçeğin yapısal bütünlüğünü desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 20 maddeden oluşan, dörtlü Likert tipi derecelendirme ölçeği.

Derecelendirme: 1= Asla (Neredeyse Hiç) - 4 = Çok Sık (Her Zaman)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal (İngilizce).

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Özellikle aile birimleri).

Yaş Grubu: Yetkinler (Aile Üyeleri).

Popülasyon Detayları: Ölçeğin psikometrik çalmaları Türkiye'deki örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) tarama aracı.

Anahtar Kelimeler

Cronbach alfa, Intraclass correlation coefficient (ICC), Test-Tekrar Test, Beslenme Alışkanlıkları, Sağlık Yaşam, Tarama Aracı.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Sorumlu Yazar: Hatice İkiz

İletişim E-posta Adresi: hatice.ikiisik@medeniyet.edu.tr

Test Yılı (Türkçe Uyarlama): 2021

İzinler ve Ücret: Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Ekici, E., İkiz, H., Ankaralı, H., Manav, G., Colak, M. & Kozan, E. H. (2021). The validity and reliability of the Turkish version of the Family Nutrition and Physical Activity screening tool. **Marmara Medical Journal**, 34(3), 319-326.

Makalenin DOI bağlantısı: <https://doi.org/10.5472/marumj.1009125>

Makalenin Dergi Park bağlantısı: dergipark.org.tr

Bu ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: aile-beslenme-ve-fizik-aktivite-tarama-olcegi-abfa-tr-toad.pdf

Aile Beslenme ve Fiziksel Aktivite Tarama Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır.

Ölçeğin 20 maddesi, kaynak içerikte yer almadığından burada listelenememiştir. Ölçek maddelerine erişim için ilgili makaleye veya sorumlu yazara başvurulması önerilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM